

Przesłanki orzeczenia rozwodu i treść wyroku

Przesłanki	1
Wniesienie pozwu	1
Przebieg postępowania sądowego	2
Wyrokowanie	2
Skutki orzeczenia winy	3
Władza rodzicielska	3
Mieszkanie	4
Podział majątku	5
Skutki rozwodu	5
Rozwód, a separacja	5

Przesłanki

Aby mogło dojść do orzeczenia rozwodu musi nastąpić trwały i zupełny rozkład pożycia między małżonkami. W tym celu sąd bada, czy istnieje między nimi więź uczuciowa, fizyczna i majątkowa, a jeżeli nie istnieje to od jak dawna. Należy pamiętać, że o rozwodzie może orzec jedynie sąd po przeprowadzeniu procesu. Z żądaniem rozwodu może wystąpić każdy z małżonków.

Mimo zupełnego i trwałego rozkładu pożycia, sąd nie orzeknie rozwodu jeżeli wskutek niego miałyby ucierpieć dobro wspólnych małoletnich dzieci małżonków albo jeżeli z innych względów orzeczenie rozwodu byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Rozwód nie jest również dopuszczalny, jeżeli żąda go małżonek wyłącznie winny rozkładu pożycia, a drugi małżonek nie wyraża na to zgody, chyba że odmowa jego zgody na rozwód jest w danych okolicznościach sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Wniesienie pozwu

Rozpoczęcie procesu rozwodowego inicjuje wniesienie pozwu do właściwego sądu. Pozew tak jak każde pismo procesowe powinien zawierać: oznaczenie sądu, imię, nazwisko i dokładny adres osoby domagającej się orzeczenia rozwodu (powód) oraz drugiego małżonka (pозwany). W pozwie należy określić, czego domaga się powód. Może on żądać:

- orzeczenia rozwodu z orzekaniem lub bez orzekania o winie,
- orzeczenia o władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi,
- orzeczenia o alimentach dla siebie i/lub wspólnych małoletnich dzieci,
- orzeczenia o podziale majątku wspólnego,
- orzeczenia o sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania,
- orzeczenia o eksmisji drugiego małżonka ze wspólnego mieszkania.

Pozew powinien zawierać uzasadnienie z podaniem przyczyn, dla których powód występuje o rozwód. Powinien również zawierać dowody, których przeprowadzenia na rozprawie żąda powód. Dowodami mogą być: zeznania świadków, opinie biegłych, dokumenty.

Pozew wnosi się do sądu okręgowego, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie wspólne miejsce zamieszkania pod warunkiem, że choć jedno z nich stale w nim przebywa. W przeciwnym razie właściwym jest sąd miejsca zamieszkania pozwanego, a gdyby jego miejsce pobytu nie było znane – sąd miejsca zamieszkania powoda.

Wniesienie pozwu podlega opłacie, która jest stała i wynosi 600 zł. W przypadku zasądzenia w wyroku rozwodowym alimentów na rzecz małżonka, pobiera się od małżonka zobowiązanego opłatę w wysokości 5% rocznej wartości alimentów. Natomiast w przypadku orzeczenia eksmisji jednego z małżonków opłata wynosi 200 zł, podziału mieszkania do korzystania – 100 zł, podziału majątku wspólnego – 1000 zł.

Przebieg postępowania sądowego

Sąd sprawę rozwodową rozpoznaje na rozprawie. Przesłuchanie małżonków jest obowiązkowe. W toku procesu strony mogą zgłaszać wszelkie dowody. Należy jednak pamiętać, że nie mogą być przesłuchani w charakterze świadków małoletni, którzy nie ukończyli trzynastu lat, a w przypadku małoletnich będących dziećmi lub wnukami stron – jeżeli nie ukończyli siedemnastu lat. W czasie procesu sąd może przekazać sprawę do postępowania mediacyjnego, jeżeli uzna, że istnieją widoki na utrzymanie małżeństwa. To samo sąd może uczynić w celu ugodowego załatwienia spornych kwestii między małżonkami, które dotyczą zaspokojenia potrzeb rodziny, alimentów, sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej. Rozstrzygnięcie sądu zapada w formie wyroku.

Wyrokowanie

Orzekając rozwód sąd rozstrzyga o:

- rozwiązaniu małżeństwa,
- władzy rodzicielskiej nad wspólnymi małoletnimi dziećmi oraz alimentach dla nich,
- podziale majątku wspólnego, jeżeli przeprowadzenia podziału nie spowoduje przedłużenia czasu trwania procesu,
- sposobie korzystania ze wspólnego mieszkania rozwiedzionych małżonków,
- eksmisji jednego z małżonków ze wspólnego mieszkania,
- podziale wspólnego mieszkania albo przyznania go jednemu z małżonków, jeżeli obie strony złożą taki wniosek,
- alimentach na rzecz małżonka

Skutki orzeczenia winy

W wyroku orzekającym rozwód sąd rozstrzyga, kto ponosi winę za rozkład pożycia. Małżonkowie mogą jednak zgodnie zastrzec, aby sąd zaniechał orzekania o winie. Wobec tego sąd może orzec o winie jednego lub obojga małżonków albo żadnego z nich.

Orzeczenie o winie ma duże znaczenie, ponieważ powoduje konieczność płacenia alimentów na rzecz drugiego małżonka. Podstawową zasadą jest, że małżonek uznany za wyłącznie winnego nie może żądać alimentów od drugiego małżonka. Natomiast małżonek, który nie został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia i który znajduje się w niedostatku, może żądać od drugiego małżonka alimentów. Jeżeli jeden z małżonków został uznany za wyłącznie winnego rozkładu pożycia, a rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji materialnej drugiego małżonka, wówczas sąd na jego żądanie może nakazać małżonkowi winnemu płacenie alimentów. Obowiązek płacenia alimentów byłem małżonkowi wygasa z chwilą zawarcia przez niego nowego małżeństwa oraz po upływie pięciu lat od orzeczenia rozwodu, jeżeli zobowiązany jest małżonek, który nie został uznany za winnego rozkładu pożycia. Orzeczenie o winie nie ma jednak wpływu na obowiązek płacenia alimentów na rzecz dzieci.

Władza rodzicielska

W wyroku orzekającym rozwód obowiązkiem sądu jest rozstrzygnięcie kwestii władzy rodzicielskiej. W związku z tym sąd może orzec o:

- pozostawieniu władzy rodzicielską obojgu rodzicom,

- powierzeniu wykonywania władzy jednemu z rodziców ograniczając jednocześnie władzę rodzicielską drugiego do określonych obowiązków i uprawnień w stosunku do dziecka,
- ograniczeniu władzy rodzicielskiej (np. przez poddanie wykonywania władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego, skierowaniu małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi, zarządzenie umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej),
- zawieszeniu wykonywania władzy rodzicielskiej (w razie przemijającej przeszkody w wykonywaniu władzy rodzicielskiej),
- pozbawieniu władzy rodzicielskiej jednego lub obojgu rodziców (jeżeli władza rodzicielska nie może być wykonywana z powodu trwałej przeszkody albo jeżeli rodzice nadużywają władzy rodzicielskiej lub w sposób rażący zaniedbują swoje obowiązki względem dziecka).

W orzeczeniu rozwodowym sąd może również rozstrzygnąć kwestię ustalenia prawa do kontaktów z dzieckiem. W praktyce można występować o ustalenie konkretnych godzin i dni spotkań, sposobu spędzania wakacji i poszczególnych świąt.

Mieszkanie

W przypadku gdy rozwiedzeni małżonkowie zajmują wspólne mieszkanie sąd w wyroku rozwodowym rozstrzyga także o sposobie korzystania z tego mieszkania. Jeżeli jeden z małżonków swym rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie, sąd może nakazać jego eksmisję na żądanie drugiego małżonka. Zdarza się to zwłaszcza wtedy gdy wcześniej przeciwko temu małżonkowi toczyła się sprawa karna o znęcanie się nad rodziną.

Na zgodny wniosek stron sąd może w wyroku orzekającym rozwód orzec również o podziale wspólnego mieszkania albo o przyznaniu mieszkania jednemu z małżonków, jeżeli drugi małżonek wyraża zgodę na jego opuszczenie bez dostarczenia lokalu zamiennego i pomieszczenia zastępczego, o ile podział bądź jego przyznanie jednemu z małżonków są możliwe. Należy pamiętać, że sąd będzie zajmował się tylko mieszkaniem, które należy wspólnie do obojga małżonków. Ponadto sąd orzekając o wspólnym mieszkaniu małżonków uwzględni przede wszystkim potrzeby dzieci i małżonka, któremu powierza wykonywanie władzy rodzicielskiej.

Podział majątku

Na wniosek jednego z małżonków sąd może w wyroku rozwodowym dokonać podziału majątku wspólnego, jeżeli przeprowadzenie tego podziału nie spowoduje nadmiernej zwłoki w postępowaniu. W praktyce dochodzi jednak bardzo rzadko do takiego podziału, gdyż małżonkowie są z zasady ze sobą skonfliktowani i trudno jest im dojść do porozumienia w jakiegokolwiek kwestii

W przypadku zgody między małżonkami ryzyko przewlekłości postępowania jest znacznie mniejsze i można wówczas próbować rozstrzygnąć o podziale majątku już w trakcie sprawy rozwodowej. W tym celu warto przygotować wszelkie dokumenty potrzebne do wydania przez sąd stosownego orzeczenia, świadczące o tym, co wchodzi w skład masy majątkowej (np. odpis z księgi wieczystej, dowód rejestracyjny samochodu). Należy pamiętać, że podziałowi nie podlegają długi.

Skutki rozwodu

Z chwila rozwiązania małżeństwa między małżonkami ustaje wspólność majątkowa, co oznacza, że od tej pory wszystko, co nabędą wchodzi do ich majątku odrębnego. Natomiast ich majątek wspólny sprzed orzeczenia rozwodu ulega podziałowi w drodze umowy lub sądownie. Kolejnym skutkiem jest wyłączenie ustawowego dziedziczenia po sobie, co nie wyklucza dziedziczenia na podstawie testamentu. Przystaje również obowiązywać domniemanie o pochodzeniu dziecka. W określonych przypadkach po rozwodzie między małżonkami powstaje obowiązek alimentacyjny (patrz: skutki orzeczenia winy). Rozwiązanie małżeństwa powoduje również konieczność ustalenia sposobu sprawowania władzy rodzicielskiej i obowiązku alimentacyjnego na rzecz wspólnych małoletnich dzieci. Rozstrzygnięcia wymagają również sprawy majątkowe: ustalenie sposobu korzystania ze wspólnego mieszkania, podział majątku. Małżonek, który na skutek zawarcia małżeństwa zmienił nazwisko, może w ciągu trzech miesięcy od rozwiązania małżeństwa powrócić do poprzedniego nazwiska, składając odpowiednie oświadczenie przez kierownika Urzędu Stanu Cywilnego. W końcu rozwiedzeni małżonkowie uzyskują prawo do ponownego zawarcia związku małżeńskiego.

Rozwód, a separacja

Różnice:

- separacja nie powoduje rozwiania małżeństwa,
- separacja nie ma charakteru trwałego i może zostać zniesiona przez sąd, co powoduje ustanie jej skutków. Rozwód powoduje ostateczne rozwiązanie małżeństwa,
- małżonkowie będący w separacji nie mogą zawrzeć nowego związku małżeńskiego,
- małżonek będący w separacji, który zmienił w wyniku zawarcia małżeństwa nazwisko, nie może wrócić do nazwiska rodzowego,
- obowiązek alimentacyjny rozwiedzionych małżonków jest ograniczony w czasie (do 5 lat, chyba że sąd uzna, że zachodzą wyjątkowe okoliczności i na wniosek uprawnionego przedłuży ten okres), natomiast małżonkowie po orzeczeniu separacji, jeżeli wymagają tego względy słuszności, obowiązani są do wzajemnej pomocy.

Podobieństwa:

- o separacji i rozwodzie orzeka sąd
- orzeczenie separacji i rozwodu powoduje ustanie między małżonkami wspólnoty majątkowej,
- sąd orzeka o władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi i może ograniczyć władzę rodzicielską jednego z rodziców,
- małżonkowie pozostający w separacji i rozwiedzeni nie dziedziczą po sobie na podstawie ustawy.

Ochrona praw autorskich

Materiały informacyjne zamieszczone niniejszej stronie internetowej podlegają ochronie na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631). Wszelkie rozpowszechnianie tych materiałów bez uprzedniej zgody Kancelarii jest zabronione.